

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО
ПРОГРАМА ЗА РЕФОРМА НА СРЕДНОТО СТРУЧНО
ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУКА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

НАСТАВНА ПРОГРАМА ПО

***ПОРОДИЛСТВО СО ВЕШТАЧКО
ОСЕМЕНУВАЊЕ***

за III година

***ЗЕМЈОДЕЛСКО-ВЕТЕРИНАРНА СТРУКА
ветеринарен техничар***

Скопје, мај 2001 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: ПОРДИЛСТВО СО ВЕШТАЧКО ОСЕМЕНУВАЊЕ

1.2. Образовен профил и струка:

1.2.1. Образовен профил: Ветеринарен техничар

1.2.2. Група струки: Земјоделско - ветеринарна

1.3. Диференцијација на наставниот предмет

1.3.1. Карактеристичен за образовниот профил

1.4. Година на изучување на наставниот предмет

1.4.1. Трета година

1.5. Број на часови на наставниот предмет

1.5.1. Број на часови неделно (неделен контакт): 3 часа неделно

1.5.2. Број на часови годишно (квота на изучување): 108 часа годишно

1.6. Статус на наставниот предмет

1.6.1. Задолжителен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

На крајот од образовниот процес ученикот ќе:

- применува принципи и методи за заштита на здравјето на домашните животни;
- применува принципи и методи за заштита на сопственото здравје и здравјето на другите;
- развие одговорност за заштита на здравјето на домашните животни и сопственото здравје;
- применува превентивни мерки кај домашните животни за спречување на појавата заразни и условно патогени болести на половите органи;
- знае да изврши преглед на половите органи и млечната жлезда кај домашните животни;
- ги препознава знаците на еструс кај домашните животни;
- се оспособи за подготвување на родилката за породување ;
- се оспособи за правилна постапка со новороденчињата после породувањето;
- владее со техниката на вештачко осеменување;
- се грижи за одржување на здрава животна средина;
- применува ветеринарна терминологија;
- интегрира стекнатите знаења во изучувањето на други стручни дисциплини;
- развива љубов кон животните;
- развива интерес за користење на стручна литература.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно совладување на зацртаните цели, потребни се предзнаења од наставните предмети анатомија, физиологија, фармакологија, микробиологија, патологија и хигиена со здравствено воспитување застапени во прва и втора година во курикулумот за струка односно во наставниот план за образовниот профил како карактеристични за образовниот профил.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Број на часови	Конкретни цели Ученикот да:	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематски целини и предмети
1. АНАТОМИЈА И ФИЗИОЛОГИЈА НА ПОЛОВИТЕ ОРГАНИ	10	Ученикот: - ги дефинира поимите породилство и вештачко осемнување; - ги објаснува поимите зоохигиенско, ветеринарно-медицинско и економско значење на вештачкото осемнување; - се стекне со знаења за анатомската градба на женските и машките полови органи; - ја разбира физиологијата на половите органи; - ја објасни улогата на хормоналниот статус во организмот со посебен осврт на репродукцијата; - умее да ги препознае знаците на еструс; - да разликува полова од телесна зрелост; - се запознае со спецификите на природно парење кај различни видови домашни животни; - ја објасни овогенезата и овулацијата; - ја објасни сперматогенезата и актот на копулација; - го свати начинот на оплодување.	- усно излагање; - пишување на табла; - работа со графоскоп; - демонстрира; - користи фотографии, шеми; - презентација на пропаганден материјал.	анатомија и физиологија кај домашните животни

2. ФИЗИОЛОГИЈА НА ГРАВИДИТЕТОТ	11	<ul style="list-style-type: none"> - ги сфати анатомско-физиолошките промени во организмот и во половите органи за време на гравидитетот; - ја знае должината на траењето на гравидитетот кај различни видови домашни животни; - ја објасни плацентацијата; - ја дефинира улогата на плацентата; - ги опише случувањата во текот на ембриогенезата; - ги разликува поимите зигот, ембрион и фетус; - применува постапки во врска со негата, исхраната и одгледувањето на гравидните грла; - се оспособи за препознавање на надворешните знаци на гравидитет; - се запознае со методите на дијагностика на гравидитет. 	<ul style="list-style-type: none"> - усно излагање; - пишување на табла; - демонстрира компот препарат; - користи фотографии. 	биологија и хигиена со здравствено воспитување.
---	-----------	--	---	---

3. ПАТОЛОГИЈА НА ГРАВИДИТЕТОТ	12	<ul style="list-style-type: none"> - ги запознае причините за смрт на плодот; - ги препознае разликите помеѓу мумификацијата , мацерацијата и путрификација на плодот; - ги дефинира поимот абортус,заразни и незаразни абортуси; - постапува правилно при секој случај на абортус; - ги опишува предвремените трудови, пролапусот на вагината и отоците за време на гравидитетот. 		патологија
4. ФИЗИОЛОГИЈА НА ПОРОДУВАЊЕТО	9	<ul style="list-style-type: none"> - ги објасни причините за раѓање; - ги опишува знаците кои го навестуваат раѓањето; - го дефинира поимот породилни трудови; - ги опише стадиумите на раѓање; -применува постапки при нормален партус. 	<ul style="list-style-type: none"> - усно излагање; - пишување на табла; - демонстрира. 	

5.ПАТОЛОГИЈА НА ПОРОДУВАЊЕТО	14	<ul style="list-style-type: none"> - ги опише причините за патолошки партус - ги запознае компликациите кои можат да настанат за време на породувањето; - прави разлика помеѓу правилните и неправилните положби на плодот; - ги опишува постапките за исправување на неправилните положби на плодот; - ги опише видовите на крвави операции кај родилката; - ги сфати причините за преземање на крвави операции кај родилката; - ги набројува и препознава инструментите за помош при породувањето. 	<ul style="list-style-type: none"> - усно излагање; - пишување на табла; - демонстрира; - користи фотографии, инструменти; - презентација на литература. 	патологија
6. ФИЗИОЛОГИЈА НА ПУЕРПЕРИУМОТ	2	<ul style="list-style-type: none"> - ги опише настаните во пуерпериумот; - прави разлика меѓу лохиите и другите видови -физиолошки и патолошки секрети. 	<ul style="list-style-type: none"> - усно излага; - пишува на табла. 	

7.ПАТОЛОГИЈА НА ПУЕРПЕРИУМОТ	6	<ul style="list-style-type: none"> - ја објасни состојбата на задржување на постелката и мерките кои треба да се преземат за нејзино санирање; -ја опишува постапката на репозиција на матката; - ги согледа причините за појава на лежење по породувањето; - знае кои мерки треба да се преземат за да се избегне или брзо да се излечи пуерпералната пареза; - го дефинира поимот ендометритис; - ги разликува стадиумите на ендометритис. 	<ul style="list-style-type: none"> -објаснува и опишува; - пишува на табла; - демонстрира постапки; -развива дискусија; -поставува прашања. 	патологија
8.БОЛЕСТИ НА НОВОРОДЕНИТЕ	3	<ul style="list-style-type: none"> - ги опишува најчестите болести кај новородените; - знае каква помош се укажува при задушвање на плодот, задржување на мекониумот и крвање од папокот; - ги дефинира поимите: аномалии и накази кај новородените. 	<ul style="list-style-type: none"> - усно излага; - пишува на табла и објаснува; - демонстрира постапки на прва помош; - поставува прашања и развива дискусија. 	

9. МЛЕЧНА ЖЛЕЗДА	4	<ul style="list-style-type: none"> - ја опише градбата на млечната жлезда кај различни видови домашни животни; - го објасни начинот на создавање и отпуштање на млекото; - биде способен да изврши преглед на вимето; - знае да земе стерилно млеко за бактериолошки преглед. 	<ul style="list-style-type: none"> - води насочена дискусија; - објаснува и пишува на табла; - демонстрира и објаснува; - поставува прашања и ги вклучува активно учениците во дискусија. 	
10. БОЛЕСТИ НА МЛЕЧНАТА ЖЛЕЗДА	4	<ul style="list-style-type: none"> - го дефинира поимот маститис; - ги сфати причините и начинот на ширење на маститисите; - објасни што е стеснување и непроодност на млечните патишта. 	<ul style="list-style-type: none"> - дефинира и пишува на табла; - објаснува; - поставува прашања. 	

11. НЕПЛОДНОСТ КАЈ ДОМАШНИТЕ ЖИВОТНИ	7	<ul style="list-style-type: none"> - го дефинира поимот стерилитет; - ги опише причините за појава на стерилитет; - ги наброи групите на стерилитет; - да прави разлика помеѓу вроден и стекнат стерилитет; - го разбере влијанието на исхраната, начинот на одгледување и факторите на средината врз појавата на стерилитет. 	<ul style="list-style-type: none"> - дефинира поими и пишува на табла; - објаснува и опишува; <ul style="list-style-type: none"> - развива дискусија и ги вклучува активно учениците во донесување заклучоци. 	
---	----------	--	---	--

<p>12. ВЕШТАЧКО ОСЕМЕНУВАЊЕ</p>	<p>21</p>	<ul style="list-style-type: none"> - го сфати значењето на вештачкото осеменување во современото сточарство; - ја опише техниката на земање сперма; - ги набројува и препознава инструментите за земање и чување на сперма; - ги објасни начините на оценка на квалитетот на спермата; - сфати зошто се разредува спермата и кои разредувачи најчесто се употребуваат; - ги совлада начините на чување и транспорт на спермата; - ги набројува методите за продолжување на векот на сперматозоидите за време на транспортот; - врши оценка за најповолното време за осеменување; - ги опишува и препознава инструментите за вештачко осеменување; - владее со техниката на вештачко осеменување кај домашните животни. - се оспособи за чистење, дезинфекција и стерилизација на инструментите за вештачко осеменување -ја сфати организацијата на вештачкото осеменување. 	<ul style="list-style-type: none"> - усно излага; - опишува и објаснува; - демонстрира и покажува; - пишува на табла; - поставува прашања; - развива дискусија и активно ги вклучува учениците. 	
--	------------------	--	---	--

13. БИОТЕХ-НОЛОШКИ МЕТОДИ ВО РЕПРОДУКЦИЈАТА НА ЖИВОТНИТЕ	5	<ul style="list-style-type: none"> - се запознае со најновите биотехнолошки методи во репродукцијата; - ги опише основните разлики и карактеристики меѓу "ин витро" и "ин виво" оплодување; - се запознае со можностите со кои располага генетскиот инжинеринг и неговата перспектива. 	<ul style="list-style-type: none"> - развива дискусија по претходно подготвени прашања; - пишува на табла. 	
---	----------	---	--	--

4.2. НАСТАВНИ МЕТОДИ И АКТИВНОСТИ НА УЧЕЊЕ

Според зацртаните цели на наставниот предмет -ПОРОДИЛСТВО СО ВЕШТАЧКО ОСЕМЕНУВАЊЕ, ќе се применуваат следниве наставни методи: предавање, демонстрација, дискусија, индивидуална работа, групна работа, учење преку сопствено откривање;

Активности на ученикот: перципира, слуша, црта, открива законитости, работи во групи, работи индивидуално и др.

Активности на наставникот: планира, организира, подготвува, демонстрира, објаснува, пишува, мотивира, вреднува, воспоставува позитивна педагошка комуникација.

4.3. ОРГАНИЗАЦИЈА И РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВАТА

Воспитно-образовниот процес по наставниот предмет -ПОРОДИЛСТВО СО ВЕШТАЧКО ОСЕМЕНУВАЊЕ, се реализира во специјализирани училници, компјутерски кабинети, објекти во училишната економија, сточарски објекти во блиската околина.

4.4. НАСТАВНИ СРЕДСТВА И ПОМАГАЛА

Со цел ефикасно да се постигнат зацртаните цели на предметот, потребно е да се користат: графоскоп, анатомски модели, компот препарати, микроскопски препарати, инструменти, пишани материјали, компјутери, цртеж, фотографии, филмови и сл.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГНУВАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Вреднувањето на постигнувањата на учениците се врши перманентно во текот на целата учебна година, преку писмено и усмено проверување по секоја завршена тематска целина, и примена на полугодишни и годишни тестови. При оценувањето потребен е позитивен пристап на наставникот кој ги евидентира и оценува сите позитивни активности кај ученикот. Оценувањето е јавно и на ученикот му се соопштува оценката со образложение што се е вреднувано со дадената оценка. Доколку ученикот не постигне резултати во реализирањето на конкретните цели на програмата, се постапува согласно законската регулатива.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Наставникот на наставниот предмет, треба да ги поседува следниве персонални, професионални и педагошки карактеристики: да е физички и психички здрав, да го познава македонскиот јазик и кирилското писмо, да нема говорни мани, да поседува стручни знаења и способности за трансферирање на знаењата, да е комуникативен, да ја сака педагошката работа, да е добар организатор, креативен и подготвен за примена на иновации во воспитно-образовната работа.

6.2. Стандард за наставен кадар

Наставата по наставниот предмет -ПОРОДИЛСТВО СО ВЕШТАЧКО ОСЕМЕНУВАЊЕ ја реализираат кадри со завршени студии по:

- ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА

Наставниците треба да имаат педагошко-психолошка и методска подготовка и положен стручен испит.

7. ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМАТА

Датум на изработка: мај 2001 година

7.2. Состав на работната група:

1. Д-р Николина Пепељугоска-, раководите, советник во Бирото за развој на образованието, Скопје
2. д.в.м. Даниела Ристоска наставник - ДУСО "Браќа Миладиновци"-Скопје
3. Доц. д-р Тони Довенски- Ветеринарен институт-Скопје
4. д.в.м. Денис Османов, ветеринарен лекар, Ветеринарна станица, Тетово

8. ПОЧЕТОК НА ПРИМЕНА НА ПРОГРАМАТА

Датум на започнување: 1.09.2001 година

9. ОДОБРУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМАТА

Наставната програма *по породилство со вештачко осеменување* ја одобри(донесе) министерот за образование и наука со решение бр. **11-3012/1** од **03.07.2001** година.